

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

El professor enamorat que hi ha al darrere

Montserrat Roig

InfoMigjorn, núm. 1.303, 8 de novembre del 2016

Un pensament de sal, un pessic de pebre (Barcelona: Edicions 62, 1992), pàgs. 364-365.
Publicat originàriament a l'*Avui*, 12/07/1991

L'alemany Schliemann volia descobrir les ruïnes de la Troia homèrica perquè estava enamorat de la llengua grega. De menut, havia vist Troia en un dibuix i va decidir que aquell gravat, que no era sinó el fruit de la imaginació d'un il·lustrador, reproduïa una realitat, colgada ara dins "la pols del temps". Mentre treballava per desempallegar-se de la misèria, va aprendre llengües. Inventà un mètode personal: primer, les escoltava sense entendre-les, després n'aprenia de memòria paràgrafs sencers i els recitava. En sis mesos, amb aquest mètode, va aprendre l'anglès i podia recitar a cor què vols tot *l'Ivanhoe* de Walter Scott i *El vicari de Wakefield* de Goldsmith.

Una vegada un mariner borratxo va entrar a la botiga on treballava Schliemann i va recitar uns versos d'Homer. No oblidaria mai aquella cadència, una música que entenia, encara que els mots fossin incomprendibles. Va decidir que aprendria el grec, però que abans faria diners. Quan en va tenir, va conèixer una grega de disset anys, Sofia Engastromenos, que recitava els versos del vell Homer com els déus.

Recordo la primera vegada que em van recitar un poema de Puixkin, un poema que comença, en català, "Jo us he estimat...". No n'entenia les paraules, però la música se'm calà a dins, com si un instint perdut m'advertís que allò volia dir "jo us he estimat", però que calia sentir-ho en rus. La Víctor Català escoltava la llen-

gua que semblava perduda en gent que no s'escoltava en parlar. Com Leopardi, escoltava els mots que li arribaven entre la fressa del mercat de Florència.

El prestigi del sentit pràctic de la vida ens fa oblidar la molsosa impenetrabilitat de cada llengua. L'anglès que avui estudien alguns sense l'amor que hi posava Schliemann, és un anglès eixut, d'inventari. Aquest anglès, que no està dictat per l'enamorament dels qui reciten Yeats, es vanta, infantil i superficial, d'haver mort el llatí. Potser avui, els estudiants no tots comencen a creure que el llatí no serveix per a res. Que no és sinó un ensopidíssim reguitzell de lletanies declinatòries. Com fer-los creure que el llatí va descobrir l'expressió de tota la bellesa del món? Com fer-los creure que, en escoltar la cadència d'Ovidi, podem deixar-nos anar dins la nostra pròpia cadència?

Cap ideologia podrà manllevar mai la força que duu a enamorar-nos d'una llengua. Cap ideologia pot atribuir-se la possessió d'una llengua, perquè aquesta sempre s'escapa, esmunyedissa, dels dictats i les normes. He après el català tot escoltant-lo d'aquells que no se senten parlar. D'aquells que són la llengua sense saber-ho, que construeixen inconscientment filigranes fonètiques, amorosides com el vi que envelleix sota la mirada d'un vinater que no té cap pressa. No sé si aquest enamorament es pot transmetre als estudiants de català. De ben segur que depèn dels professors. Dels professors que no s'autocastiguen en el seu odi, mai no confessat, a la llengua i als alumnes. Sempre que m'han cridat per parlar als alumnes d'un institut, he notat, pel to, per les paraules, per les frases compassades que deixaven anar els alumnes sense adonar-se'n, si el professor que hi havia al darrere era de debò un professor enamorat d'aquesta cadència que tenim tan penetrada dins els teixits de l'organisme.

Dijous 10 de novembre farà 25 anys de la mort de Montserrat Roig (Barcelona 1946-1991).

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que distribueix missatges informatius relacionats amb la llengua catalana.

Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn